

CRONICA ACTIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE PE ANUL 1981 A MEMBRILOR SECȚIEI DE ISTORIE A MUZEULUI ȚĂRII CRIȘURILOR

de
VIOREL FAUR

I. A fost acordată o justificată atenție investigațiilor arheologice și documentare (arhivistice și bibliografice). S-au continuat, deci, săpăturile inițiate în anii precedenți în stațiunea neolitică de la Suplacu de Barcău (*Doina Ignat*), așezarea dacică de la Tășad (*dr. Nicolae Chidioșan*), în punctul topografic „Grădina C.A.P. — Baraj” din stațiunea situată la nord de Cetatea de pământ de la Biharea (*dr. Sever Dumitrașcu*) și în proximitatea turnului medieval de la Sinicolaul de Beiuș (*dr. Radu Popa* și *dr. Nicolae Chidioșan*). Materialele provenite din săpăturile efectuate — cu excepția celor de la Sinicolaul de Beiuș, care se află la Institutul de arheologie din București — au fost prelucrate științific, restaurate și, în final, incluse în colecțiile secției de istorie, prin intermediul instrumentelor de evidență.

De asemenea, se cuvine a fi menționat faptul că și în acest an au fost obținute rezultate notabile în activitatea de cercetare arhivistică, începînd cu realitățile sociale din secolul al XVIII-lea (*Gheorghe Gorun*) și continuînd cu reconstituirea tradițiilor învățămîntului românesc din secolul precedent (*dr. Viorel Faur*), cu aspectele inedite ale preocupărilor culturalizatoare ale despărțămîntelor bihorene ale „Astrei” în perioada interbelică (*Lucia Cornea*), modalitățile de aplicare a reformei agrare din 1945 în Bihor (*Gheorghe Pința*) și demersurile unor personalități pentru afirmarea drepturilor sociale și culturale ale populației din Crișana (*dr. Viorel Faur*). Rezultatele acestor cercetări au fost valorificate cu prilejul unor expuneri, a prezentării de comunicări științifice și a organizării de expoziții temporare.

II. Lucrări științifice apărute în 1981:

Dr. N. CHIDIOȘAN:

1. *O descoperire de la sfîrșitul epocii bronzului și începutul hallstatului în peștera Mișidului, în Traco-dacica, II, București, 1981, p. 161—167.*

2. *Contribuții privind epoca bronzului pe teritoriul municipiului Oradea*, în *Crisia*, 1981, p. 59—67.
3. *Note referitoare la prima epocă a fierului pe teritoriul municipiului Oradea*, în *Crisia*, 1981, p. 69—74.

L. CORNEA:

1. *Contribuția revistei „Familia” (1865—1906) la cunoașterea activității unor personalități ale istoriografiei europene*, în *Crisia*, 1981, p. 161—168.

Dr. S. DUMITRAȘCU:

1. *Observații privind originea și evoluția ceramicii negre-zgrunțuroase din Crișana*, în *Crisia*, 1981, p. 75—81.
2. *Descoperiri dacice de epocă romană de la Biharea*, în *Muzeul Național*, V, 1981, p. 115—122.
3. *Descoperiri arheologice hallstattiene de la Biharea*, în *Ziridava*, XIII, 1981, p. 75—109.
4. *Două centre de prelucrat ceramică în Crișana: Biharea (j. Bihor) și Medieșul Aurit (J. Satu Mare)*, în *Studii și comunicări de istorie a civilizației populare din România*, I, Sibiu, 1981, p. 233—240.
5. *Descoperiri arheologice din anul 1979 de la Biharea, datind din secolele VI—X e.n.*, în *Sargeția*, XV, 1981, p. 71—81.
6. *Les Daces libres de Crișana (II^e—IV^a siècles de notre ère)*, în *Actes du II^a Congrès International de Thracologie*, II, București, 1981, p. 351—357.
7. *Săpăturile arheologice de la Biharea (1980)*, în *Materiale și cercetări arheologice*, Tulcea, 1980, p. 137—145.

Dr. V. FAUR:

1. *Manifestări ale luptei românilor crișeni pentru afirmare culturală și unitate națională la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, în *Muzeul Național*, V, 1981, p. 281—286 (colaborare cu Mihai Apan).
2. *Demersurile pentru constituirea Reuniunii învățătorilor români în Bihor*, în *Acta Musei Napocensis*, 1981, p. 545—554 (colaborare cu Rafila Faur).
3. *Istoricul bibliotecii Casinei române din Beiuș* în *Acta Musei Porolensis*, 1981, p. 685—691.
4. *Din preocupările expoziționale și muzeografice ale bihorenilor în perioada interbelică*, în *Revista muzeelor și monumentelor*, 1981, nr. 9, p. 48—51.
5. *Mărturii documentare despre acțiunile de protest ale instituțiilor ecleziastice bihorene împotriva legilor școlare ale lui Apponyi*, în *Mitropolia Banatului*, 1981, nr. 4—6, p. 374—389.
6. *Contribuții la istoricul satului Săliște de Vașcău (jud. Bihor)*, în *Crisia*, 1981, p. 83—97.
7. *Consemnări despre manifestările culturale românești în presa maghiară din Oradea*, în loc. cit., p. 169—174 (colab. cu Toth J.).
8. *Turneele muzicale în Bihor ale unor mari interpreți din România, mărturii ale unității noastre culturale*, în loc. cit., p. 175—180.
9. *Documente și memorii privind luptele pentru eliberarea Banatului și Crișanei (august-octombrie 1944) (II)*, în loc. cit., p. 259—319 (colaborare cu Valeriu A. Giuran).
10. *O importantă realizare culturală-biblioteca publică din Oradea a Reuniunii „Cele trei Crișuri”*, în loc. cit., p. 387—393.
11. *Un document inedit despre primele demersuri în vederea înființării unui muzeu etnografic al Bihorului (1930)*, în *Biharea*, 1981, p. 261—264.

GH. GORUN:

1. *Contribuții la istoria breslei croitorilor din Oradea în sec. al XVIII-lea, în Crisia, 1981, p. 349—358.*
2. *Fortificații bihorene în luptă pentru autonomia Transilvaniei, în Muzeul Național, V, 1981, p. 165—169.*
3. *Un document referitor la starea țărânimii de pe domeniul Beliu în mijlocul secolului al XVIII-lea, în Ziridava, 1981, p. 75—79.*

D. IGNAT:

1. *Descoperiri arheologice aparținând epocii neolitice pe teritoriul orașului Oradea, în Crisia, 1981, p. 41—58.*
2. *Cercetările arheologice de la Suplacu de Barcău, în Materiale și cercetări arheologice Tulcea, 1980, p. 53—54.*

III. Lucrări științifice elaborate:

Dr. N. CHIDIOȘAN:

1. *Raport asupra săpăturilor arheologice de la Tășad (1980).*
2. *Un mormint dacic deosebit descoperit la Tășad.*
3. *Despre mormintele dacice de la Tășad.*
4. *Prelucrarea osului în epoca bronzului în nord-vestul României.*
5. *Informații referitoare la tradițiile muzeistice orădene.*

L. CORNEA:

1. *Aspecte sociale în prima serie a ziarului „Beiușul”.*
2. *Politica P.C.R., de ocrotire a patrimoniului cultural-istoric. Realizări în județul Bihor.*
3. *Din preocupările „Astrei” bihorene pentru înființarea de biblioteci populare (perioada interbelică).*
4. *Adunarea generală a „Astrei” de la Oradea (1920).*

Dr. S. DUMITRAȘCU:

1. *Biharea. Săpăturile arheologice dintre 1973—1980 (Monografie arheologică), vol. I.*

Dr. V. FAUR:

1. *Contribuții la cunoașterea biografiei militantului dr. Eugen Rozvan.*
2. *Contribuția lui Moise Popovici la cercetarea unor monumente bihorene, a cărților și manuscriselor românești aflate în acestea (1903—1911).*
3. *Noi mărturii arhivistice despre lupta românilor din vestul României pentru drepturi naționale la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea (colab. cu Mihai Apan).*
4. *Contribuții la cunoașterea unor momente ale luptei pentru emancipare culturală și politică a românilor crișanei (1895—1905).*
5. *Modalități muzeale de realizare a educației tineretului.*
6. *Preocupările unor învățători bihoreni pentru organizarea de asociații profesionale.*
7. *Mișcarea corală bihoreană la finele veacului precedent-mărturie a luptei românilor din aceste părți pentru afirmare cultural-națională.*
8. *Ioan Slavici, primul organizator al unui fond arhivistic românesc din Bihor.*
9. *Contribuția Reuniunii „Cele trei Crișuri” din Oradea la configurarea unor semnificative tradiții muzeistice.*

10. *Din preocupările muzeografice ale românilor bihoreni în perioada interbelică.*
11. *Reuniunea învățătorilor din Leta Mare (1875) — prima reuniune a învățătorilor români din Bihor* (colaborare cu Rafila Faur).

GH. GORUN:

1. *Catalogul cărții vechi străine din colecția secției de istorie a Muzeului Țării Crișurilor.*
2. *Un document privind breslele orădene (sec. XVIII), aflat în colecția secției de istorie.*
3. *Participarea maselor populare din Bihor la mișcările antihabsburgice de la începutul secolului al XVIII-lea.*

D. IGNAT:

1. *Epoca pietrei și perioada de tranziție spre epoca metalelor în județul Bihor.*
2. *Unelte din os lucrate în tehnica cioplitrii, din „Peștera Urșilor” de la Chișcău (județul Bihor).*
3. *Așezările neolitice de la Suplacu de Barcău (studiu monografic).*
4. *Tipuri noi de locuințe în așezarea de la Suplacu de Barcău.*
5. *Contribuția activității elevilor pe șantierele arheologice bihorene la cunoașterea istoriei patriei.*
6. *Un facies nou, cu ceramică pictată neolitică, din nord-vestul României.*
7. *Un aspect mai puțin cunoscut în cadrul ceramicii pictate din nord-vestul României.*
8. *Date preliminare despre o stațiune de la sfârșitul epocii bronzului și începutul hallstattului la granița jud. Sălaj.*

IV. Participări la sesiuni științifice:

1. *60 de ani de la făurirea P.C.R.* (Muzeul Banatului, Timișoara, 6—7 martie 1981): *dr. V. Faur* (lucr. de la cap. III, p. 3).
2. *Sesiune științifică consacrată aniversării a 60 de ani de la făurirea P.C.R.* (Muzeul Țării Crișurilor, Oradea, 14 martie 1981): *dr. N. Chidioșan* (lucr. de la cap. III, p. 2), *L. Cornea* (lucr. de la cap. III, p. 1), *dr. V. Faur* (lucr. de la cap. III, p. 1 și 2), *Gh. Gorun* (lucr. de la cap. III, p. 2) și *D. Ignat* (lucr. de la cap. III, p. 4); *dr. S. Dumitrașcu* (Cercetări privind arheologia așezărilor).
3. *Sesiunea de rapoarte privind săpăturile arheologice din anul 1980* (Muzeul Județean Brașov, martie 1981): *dr. S. Dumitrașcu* (Raport privind săpăturile arheologice de la Biharea din anul 1980), *dr. N. Chidioșan* (lucr. de la cap. III, p. 1) și *D. Ignat* (lucr. de la cap. II, p. 2).
4. *Sesiunea de comunicări organizată de Liceul de filologie-istorie din Oradea* (21 martie 1981): *dr. V. Faur* (lucr. de la cap. III, p. 4).
5. *Continuitatea populației autohtone în spațiul carpato-dunăreano-pontic și relațiile ei cu unele populații în migrație* (Muzeul județean Tîrgu Mureș, 16—19 aprilie 1981): *dr. S. Dumitrașcu* (Așezările rurale din vestul României în perioada migrațiilor).
6. *Sesiune științifică consacrată aniversării a 60 de ani de la făurirea P.C.R.* (Cabinetul județean Bihor pentru activitatea ideologică și politico-educativă, Oradea, mai 1981): *L. Cornea* (lucr. de la cap. III, p. 2), *dr. S. Dumitrașcu* (Făurirea P.C.R. — etapă nouă, superioară în mișcarea muncitorească din România).

7. *Sesiune ştiinţifică omagială: 1921—1981* (Muzeul de istorie al R. S. România, Bucureşti, 5—7 mai 1981): dr. V. Faur (lucr. de la cap. III, p. 11), dr. S. Dumitraşcu (Biharea în cadrul unitar al civilizaţiei feudale timpurii româneşti), Gh. Gorun (lucr. de la cap. III, p. 3).
8. *Educarea patriotică şi revoluţionară a tineretului* (Comitetul judeţean Bihor al U.T.C., Oradea, 15—16 mai 1981): dr. V. Faur (lucr. de la cap. III, p. 5).
9. *Zilele şcolii bihorene* (Inspectoratul şcolar judeţean Bihor, Oradea, 16—23 mai 1981): dr. V. Faur (lucr. de la cap. III, p. 6) şi D. Ignat (lucr. de la cap. III, p. 5).
10. *Continuitate multimilenară* (Muzeul de istorie al Transilvaniei, Cluj-Napoca, 27—29 mai 1981): dr. N. Chidioşan (lucr. de la cap. III, p. 3), dr. S. Dumitraşcu (Descoperiri din sec. V—VI e.n. de la Biharea), dr. V. Faur (lucr. de la cap. III, p. 7) şi D. Ignat (lucr. de la cap. III, p. 6).
11. *Sălajul pe treptele istoriei* (Muzeul de istorie Zalău, 27—28 noiembrie 1981): D. Ignat (lucr. de la cap. III, p. 8).
12. *Sesiunea ştiinţifică: Continuitate, unitate şi independenţă în istoria poporului român* (Muzeul Unirii, Alba Iulia, 1—2 decembrie 1981): dr. S. Dumitraşcu (Contribuţii la cronologia descoperirilor arheologice de la Biharea în contextul realităţilor arheologice din Dacia), Gh. Gorun (Contribuţii la cunoaşterea demografiei Bihorului, la sfîrşitul sec. al XVIII-lea).
13. *Colocviul X: Evoluţia comunităţilor din epoca neolitică de pe teritoriul României* (Institutul de arheologie Bucureşti, 3—5 decembrie 1981): D. Ignat (lucr. de la cap. III, p. 7).
14. *Bihor-momente, instituţii, personalităţi* (Biblioteca judeţeană Bihor, Oradea, 7—8 decembrie 1981): dr. V. Faur (lucr. de la cap. II, p. 10), L. Cornea (lucr. de la cap. III, p. 3) şi Gh. Gorun (lucr. de la cap. III, p. 1).
15. *Sesiunea ştiinţifică omagială dedicată aniversării a 150 de ani de la înfiinţarea Arhivelor Statului din România* (Arhivele Statului Oradea, 15 decembrie 1981): dr. Viorel Faur (lucr. de la cap. III, p. 8), dr. N. Chidioşan (lucr. de la cap. III, p. 5) şi L. Cornea (lucr. de la cap. III, p. 4).
16. *Sesiune ştiinţifică anuală de etnografie şi folclor* (Muzeul Țării Crişurilor, Oradea, 19 decembrie 1981): dr. V. Faur (lucr. de la cap. III, p. 9).